ŞİRKET VE ORTAKLAR · 12 KASIM 2026

Şirketten para çeken ortağa adat faizi: nasıl hesaplanır, işletilmezse ne olur?

Aytaç Yavuzel · Yavuzel Mali Müşavirlik

Şirketten para çeken ortağa emsal faiz hesaplanmazsa incelemede kurumlar vergisi, KDV, kâr payı stopajı ve bunların vergi ziyaı cezaları birlikte gelir. 800.000 TL'lik örnekte faizi zamanında işletmek ile işletmemek arasındaki farkı adım adım gösteriyorum.

Evet, hesaplamanız gerekir. Ortak şirketin kasasından ya da bankasından para çekip yerine koymadığında şirket ona borç para vermiş olur. Ortak, kanunun diliyle şirketin "ilişkili kişisi"dir. İlişkili kişiye verilen paraya piyasa koşullarına uygun bir faiz (emsal faiz) uygulanmazsa vergi incelemesinde bu faiz tutarı "örtülü kazanç dağıtımı" sayılır. Bunun sonucunda kurumlar vergisi, kâr payı stopajı, çoğu zaman KDV ve bunların vergi ziyaı cezaları birlikte istenir. Faizi her dönem hesaplayıp faturasını kesmek, sonradan ceza ödemekten çok daha ucuzdur.

"Şirket zaten benim" neden işe yaramıyor?

Müşterilerimizden en çok duyduğum cümle bu. Ama hukuken limited ya da anonim şirket sizden ayrı bir kişidir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesi, kurumların kendi ortaklarını açıkça "ilişkili kişi" sayar. Aynı madde, ilişkili kişiyle emsallere uygun olmayan bedelle yapılan mal ve hizmet alım satımında kazancın örtülü olarak dağıtılmış sayılacağını söyler.

Para kullandırmak da bir hizmettir. Transfer fiyatlandırması tebliğindeki bir örnek tam olarak bu durumu anlatır: Bankaya faiz ödeyen bir şirket, ortağına faizsiz para kullandırmıştır. Tebliğ bunu emsallere aykırı bulur ve emsal bedelin tespit edilmesi gerektiğini söyler.

Muhasebede bu para "131 Ortaklardan Alacaklar" hesabında borç bakiyesi olarak görünür. İnceleme elemanının ilk baktığı hesaplardan biridir.

Bir de ticaret hukuku tarafı var. Faiz işletmek, Türk Ticaret Kanunu'ndaki şartları ortadan kaldırmaz. TTK md. 358'e göre ortak, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borcunu ödememişse ya da şirketin serbest yedek akçeleri ve kârı geçmiş yıl zararlarını karşılamıyorsa şirkete borçlanamaz. Bu yasağa aykırılık TTK'da adli para cezasıyla yaptırıma bağlanmıştır.

Adat faizi adım adım nasıl hesaplanır?

Adat, her tutarın şirket dışında kaldığı gün sayısıyla çarpılmasıdır. Toplam adat bulunduktan sonra yıllık

faiz oranıyla çarpılır ve 365'e bölünür.

Örneğin varsayımları:

- Ortak 1 Mart 2026'da 500.000 TL, 1 Temmuz 2026'da 300.000 TL çekiyor ve yıl sonuna kadar geri koymuyor.
- Gün sayısı çekiliş günü dahil 31 Aralık'a kadar sayılıyor.
- Emsal oran olarak TCMB'nin 20.12.2025'ten beri geçerli olan avans faiz oranı %39,75 alınıyor. Yazıyı yazdığım tarihte TCMB sayfasındaki son oran budur.
- Kurumlar vergisi %25, KDV %20.

1. adım: Gün sayıları

- 1 Mart – 31 Aralık: 31+30+31+30+31+31+30+31+30+31 = 306 gün
- 1 Temmuz – 31 Aralık: 31+31+30+31+30+31 = 184 gün

2. adım: Adat tablosu

Tarih	Tutar (TL)	Gün	Adat (Tutar × Gün)
01.03.2026	500.000	306	153.000.000
01.07.2026	300.000	184	55.200.000
Toplam	**800.000**		**208.200.000**

3. adım: Faiz 208.200.000 × %39,75 ÷ 365 = 82.759.500 ÷ 365 = 226.738,36 TL

4. adım: KDV ve fatura 226.738,36 × %20 = 45.347,67 TL KDV. Şirket ortağa toplam 272.086,03 TL'lik faiz faturası keser. Faiz geliri ve KDV ortağın cari hesabına borç olarak yazılır. KDV'yi ortak taşır; şirket yalnız tahsil edip beyan eder.

5. adım: Şirketin vergisi Faiz şirket için gelirdir: 226.738,36 × %25 = 56.684,59 TL ek kurumlar vergisi.

Ortak arada parayı kısmen geri koyarsa, kalan bakiyeye ve gün sayısına göre adat yeniden kurulur. Benim pratiğim, hesabı her geçici vergi dönemi sonunda yapıp faturayı o tarihte kesmek. Böylece yıl sonunda tek seferde büyük bir faiz faturasıyla karşılaşmazsınız.

Hangi faiz oranını kullanmalı?

Kanun sabit bir oran vermez. Ölçü, aynı koşullarda ilişkisiz kişiler arasında uygulanacak faizdir. Uygulamada en sık kullanılan iki dayanak var:

Durum	Savunulabilir emsal oran
Şirket bankadan kredi kullanıyor	Şirketin kendi kredisinde ödediği faiz oranı

Şirketin kredisi yok	TCMB avans faiz oranı ya da ticari kredi faiz ortalamaları

Şirket bankaya %45 faiz öderken ortağına %39,75'ten para kullandırıyorsa aradaki fark yine sorgulanabilir. Kredisi olan şirkette benim önerim, ortağa en az kredi maliyetini yansıtmanız. Hangi oranı seçtiyseniz dayanağını bir yazıyla dosyada saklayın.

Faiz işletilmezse incelemede ne çıkar?

Aynı örnekte hiç faiz hesaplanmadığını, incelemede 226.738,36 TL'lik emsal faizin örtülü kazanç sayıldığını varsayalım:

Kurumlar vergisi: Örtülü kazanç kanunen kabul edilmeyen gider sayılır ve matraha eklenir: 226.738,36 × %25 = 56.684,59 TL. Üstüne VUK md. 344'e göre verginin bir katı vergi ziyaı cezası: 56.684,59 TL.

Kâr payı stopajı: Örtülü kazanç, hesap dönemi sonunda ortağa dağıtılmış kâr payı sayılır. Tebliğe göre bu tutar net kâr payı kabul edilir ve brüte tamamlanarak stopaja tabi tutulur. Gerçek kişi ortak için oran 22.12.2024'ten beri %15'tir:

- Brüt: 226.738,36 ÷ 0,85 = 266.751,01 TL
- Stopaj: 266.751,01 × %15 = 40.012,65 TL
- Stopaj eksik kesildiği için ayrıca bir kat vergi ziyaı cezası: 40.012,65 TL

KDV: Faiz KDV matrahına dahildir. Uygulamada inceleme elemanı, emsal faiz üzerinden de KDV hesaplayıp şirket adına tarh etmeye sıkça gider. Tartışmalı bir tarhiyattır ama karşılaşılma ihtimali yüksektir: 226.738,36 × %20 = 45.347,67 TL KDV ve bir kat vergi ziyaı cezası 45.347,67 TL. Faizi işleten şirket bu KDV'yi faturayla ortağa yansıtır; işletmeyen şirket hem KDV'yi hem cezasını kendi cebinden öder.

Kalem	Faiz işletilirse (TL)	İşletilmezse, inceleme (TL)
Kurumlar vergisi	56.684,59	56.684,59
KV üzerinden vergi ziyaı cezası	0	56.684,59
Kâr payı stopajı	0	40.012,65
Stopaj üzerinden vergi ziyaı cezası	0	40.012,65
KDV (şirketin kendi yükü)	0 (ortaktan tahsil edilir)	45.347,67
KDV üzerinden vergi ziyaı cezası	0	45.347,67
Toplam vergi ve ceza	**56.684,59**	**284.089,82**
Ayrıca	Faiz 226.738,36 TL şirketin kasasına girer	Gecikme faizi eklenir, faiz geliri şirkete hiç girmemiştir

Faizi işletirseniz verginin yanında 226.738,36 TL faiz geliri şirkette kalır. Faizi işletmezseniz en kötü durumda 284.089,82 TL vergi ve ceza ödersiniz, karşılığında şirkete hiçbir gelir girmez. Bunun üstüne vadeden itibaren gecikme faizi de işler.

Ceza tarafında iki hafifletici durum var. Transfer fiyatlandırması belgelendirme yükümlülüklerini tam ve zamanında yerine getirmiş şirkette, örtülü kazanç nedeniyle kesilen vergi ziyaı cezası %50 indirimli uygulanır. Ayrıca VUK md. 376'ya göre, ihbarnamenin tebliğinden itibaren 30 gün içinde vergi dairesine başvurup vergiyi ve indirimli cezayı vadesinde (ya da teminat göstererek vadeden itibaren üç ay içinde) ödeyeceğinizi bildirir ve bunları gerçekten öderseniz cezanın yarısı silinir. Taahhüt ettiğiniz tutarı süresinde ödemezseniz ya da dava açarsanız bu indirimi kaybedersiniz. Ancak bu indirimler cezayı ortadan kaldırmaz. Asıl kazanç, faizi en baştan işletmektir. İnceleme cezalarının genel mantığını Esnafa en sık kesilen vergi cezaları notunda da anlatmıştım.

Benim önerim

- Kişisel harcamayı şirket hesabından yapmayın. Para gerekiyorsa ücret ya da kâr payı dağıtımı gibi doğru yolu seçin.
- Borçlanabilir misiniz, önce ona bakın. Sermaye borcunuz ödenmemişse ya da şirketin geçmiş yıl zararları serbest yedek akçeler ve kârla karşılanmıyorsa, TTK md. 358 gereği faiz işletseniz bile şirkete borçlanamazsınız.
- 131 hesabı borç bakiyesi veriyorsa her geçici vergi dönemi sonunda adat tablosunu kurun, faturayı kesin, KDV'sini beyan edin.
- Oranın dayanağını saklayın. Bu dayanak TCMB oranı ya da şirketin kredi sözleşmesi olabilir.
- Bakiyeyi kapatın, ama geçmiş günlerin faizini unutmayın. Parayı geri koyduğunuz tarihten sonra yeni faiz doğmaz. Ancak paranın şirket dışında kaldığı günlerin faizini yine hesaplayıp faturalandırmanız gerekir. Yıl sonunda parayı yatırmak, o güne kadar işlemiş faizi ortadan kaldırmaz.
- Kasada olmayan parayı "ortağa verildi" diye kayda almayın. Gerçeğe aykırı kayıt, faiz hesabından çok daha ağır sonuçlar doğurur.

Dayanaklar

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu md. 11/1-c, 13 ve 32

Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliğ (Seri No: 1)

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu md. 94/6-b-i

21.12.2024 tarihli ve 9286 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu md. 24/c ve 6.7.2023 tarihli ve 7346 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı

213 sayılı Vergi Usul Kanunu md. 344 ve 376

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 358, 562 ve 644

TCMB Reeskont ve Avans Faiz Oranları

Bu yazı genel bilgilendirme amaçlıdır; somut durumunuz için mesleki değerlendirme yerine geçmez.